

om het leven te bewaren

Stille week 2021
gezamenlijk vanuit de Martinikerk

Protestantse gemeente Koudum

Hervormde gemeente Molkwerum

Protestantse gemeente
Warns, Scharl, Laaxum

U kunt de diensten zien en meevieren via
www.kerkdienstgemist.nl kies 'Koudum':

Dienst op Witte Donderdag, 19.30 uur
Dienst op Goede Vrijdag, 19.30 uur
Dienst op Stille Zaterdag, 21.30 uur
Dienst op Paasmorgen, 9.30 uur

De afbeeldingen in dit boekje zijn van de hand van Stanley Spencer (1891 – 1959). Hij schilderde veel Bijbelverhalen alsof ze plaatsvonden in zijn eigen omgeving.

Afbeelding voorblad:
Afvalbak, 1956

Welkom

Tijdens deze laatste dagen van de Veertigdagentijd, de Stille Week, leven we met elkaar toe naar het Paasfeest. Stap voor stap gedenken we, als een innerlijke weg, het leven en sterven van Jezus, en de betekenis daarvan voor onze wereld en ons bestaan. We sluiten aan bij de oude en rijke traditie om vanuit de Schriften Gods grote beloften op het spoor te komen.

Wat waardevol dat u, dat jij mee op weg gaat. We hopen dat alle reisgenoten, al is het via beeldscherm, zich daarbij welkom voelen.

Witte donderdag

kleur: wit

Op Witte Donderdag gaan onze gedachten naar de instelling van het Avondmaal: Jezus geeft zichzelf uit handen om ons trouw te blijven. Deze dienstbaarheid van Jezus komt tot uitdrukking in de Schriftlezing van de voetwassing. Als gemeente vieren we onze verbondenheid met deze Heer in het Heilig Avondmaal. Maar ook is dit de nacht van de overlevering in de zin van het verraad: Jezus overgeleverd in de hand van gewelddadige mensen.

inleidend orgelspel

mededelingen en woord van welkom

DE WEG NAAR BINNEN
aansteken van de tafelkaarsen

Bewaar me

dat nooit
zo in je hemd staan
door de knieën moeten
voor zoveel ogen
nu hij zich buigt
over mijn voeten
krom ligt
en doet
alsof ik nu pas
rechttop

pas later
herken ik hoe
diepgaand
hij zich gebogen heeft
over mijn levenswandel
niet uit de hoogte
maar om die aloude
hoogstaande
vriendschap

We zingen: Psalm 67: 1

God zij ons gunstig en genadig.
Hij schenke ons 't gezegend licht
dat overvloedig en gestadig
straalt van zijn heilig aangezicht;
opdat hier op aarde elk uw weg aanvaarde
en tot U zich wend',
zo, dat allerwegen ieder volk de zegen
van uw heil erkent.

Bemoediging

Kyriëgebed, waarna we zingen van Gezang 561: 1, 4 en 5

O Liefde die verborgen zijt
in diepe stilten eeuwigheid,
erbarm U over ons bestaan,
het wordt verraden en verdaan.

O Liefde uit de eeuwigheid die met ons mens geworden zijt, wij bidden, laat ons niet alleen in al het duister om ons heen,	opdat ook wij o Heer U niet verlaten in uw diep verdriet maar bij U zijn in al de pijn waarmee de mensen mensen zijn.
---	--

Gloria: we luisteren naar orgelspel, een bewerking van 'God in de
hoog' alleen zij eer... '

DIENST VAN HET WOORD

Gebed voor de Witte Donderdag

Eerste Schriftlezing: Psalm 40: 12 - 18

U, HEER,
u weigert mij uw ontferming niet,
uw liefde en uw trouw
zullen mij steeds bewaren,
ook nu rampen mij omringen,
talloos vele,
nu mijn zonden mij achtervolgen
en ik geen uitweg zie,
nu ze talrijker zijn dan de haren op mijn hoofd
en de moed mij is ontzonken.

Wil uitkomst brengen, HEER,
HEER, kom mij haastig te hulp.

Laat beschaamd en vernederd worden
wie mij naar het leven staan,
met schande terugwijken
wie mijn ongeluk zoeken,
van schaamte verstommen
wie de spot met mij drijven.

Wie bij u hun geluk zoeken
zullen lachen en vrolijk zijn,
wie van u hun redding verwachten
zullen steeds weer zeggen:
'Groot is de HEER.'

Ik ben arm en zwak,
Heer, denk aan mij.
U bent mijn helper, mijn bevrijder,
mijn God, wacht niet langer.

Lied hierbij: Gezang 451: 1 en 2

Richt op uw macht, o Here der heirscharen
en laat uw hulp ontwaken uit uw hand,
wil voor uw aangezicht uw volk bewaren
opdat de nacht zal wijken uit het land.

Richt aan uw heil voor wie in onheil leven,
zend uw gerechtigheid als morgendauw,
dan zal het land de rijkste vruchten geven:
de vijgeboom en wijnstok van de trouw.

Tweede Schriftlezing: Johannes 13: 1-15

Het was kort voor het pesachfeest. Jezus wist dat zijn tijd gekomen was en dat hij uit de wereld terug zou keren naar de Vader. Hij had de mensen die hem in de wereld toebehoorden lief, en zijn liefde voor hen zou tot het uiterste gaan. Jezus en zijn leerlingen hielden een maaltijd. De duivel had intussen Judas, de zoon van Simon Iskariot, ertoe aangezet Jezus te verraden. Jezus, die wist dat de Vader hem alle macht had gegeven, dat hij van God was gekomen en weer naar God terug zou gaan, stond tijdens de maaltijd op. Hij legde zijn bovenkleed af, sloeg een linnen doek om en goot water in een waskom. Hij begon de voeten van zijn leerlingen te wassen en droogde ze af met de doek die hij omgeslagen had. Toen hij bij Simon Petrus kwam, zei deze: 'U wilt toch niet mijn voeten wassen, Heer?' Jezus antwoordde: 'Wat ik doe, begrijp je nu nog niet, maar later zul je het wel begrijpen.' 'O nee,' zei Petrus, 'mijn voeten zult u niet wassen, nooit!' Maar toen Jezus zei: 'Als ik ze niet mag wassen, kun je niet bij mij horen,' antwoordde hij: 'Heer, dan niet alleen mijn voeten, maar ook mijn handen en mijn hoofd!' Hierop zei Jezus: 'Wie gebaad heeft hoeft alleen nog zijn voeten te wassen, hij is al helemaal rein. Jullie zijn dus rein – maar niet allemaal.' Hij wist

namelijk wie hem zou verraden, daarom zei hij dat ze niet allemaal rein waren.

Toen hij hun voeten gewassen had, deed hij zijn bovenkleed aan en ging weer naar zijn plaats. 'Begrijpen jullie wat ik gedaan heb?' vroeg hij. 'Jullie zeggen altijd "meester" en "Heer" tegen mij, en terecht, want dat ben ik ook. Als ik, jullie Heer en jullie meester, je voeten gewassen heb, moet je ook elkaars voeten wassen. Ik heb een voorbeeld gegeven; wat ik voor jullie heb gedaan, moeten jullie ook doen.

Lied hierbij: Gezang 569 'De voetwassing'

1. Toen Jezus wist: nu is gekomen
het uur om door de nacht te gaan,
heeft Hij een linnen doek genomen
en water in een schaal gedaan.	2. Hij gaf ons zwijgende een teken
en kwam ons voet voor voet nabij,
Hij deed het water van zich spreken,
het stort zich uit en reinigt mij.
3. Zo is de Heer een knecht geworden
en tot de bodem toe gegaan
om ons met ootmoed te omgorden,
Hij doet ons zijn geringheid aan.	4. Heer van mijn hart,
U bent gekomen
de nacht door naar uw grote dag,
ik heb in eenvoud aangenomen
dat ik U daarin volgen mag.

Overdenking

Orgelspel, een bewerking van: 'Wat God doet, dat is welgedaan'

DIENST VAN HET DELEN

Lied naar het delen toe: 'It brea dat ús' (Gez. 389: 1 en 2, w: G 350)

It brea dat ús foar eagen stiet
en him geduldich brekke liet,
it is jo lichem, Hear, dat gol
as manna yn ús delgean wol. | De wyn dy't by ús rûngiet hjoed,
it is de omgong fan jo bloed;
it sprekt ús fan in heimenis:
jo hertslach, dy't ús libben is. |
|---|--|

Inzameling van de gaven

Gebeden

Schriftlezing: 1 Korinthiërs 11: 23-26

Want wat ik heb ontvangen en aan u heb doorgegeven, gaat terug op de Heer zelf. In de nacht waarin de Heer Jezus werd uitgeleverd nam hij een brood, sprak het dankgebed uit, brak het brood en zei: 'Dit is mijn lichaam voor jullie. Doe dit, telkens opnieuw, om mij te gedenken.' Zo nam hij na de maaltijd ook de beker, en hij zei: 'Deze beker is het nieuwe verbond dat door mijn bloed gesloten wordt. Doe dit, telkens als jullie hieruit drinken, om mij te gedenken.' Dus altijd wanneer u dit brood eet en uit de beker drinkt, verkondigt u de dood van de Heer, totdat hij komt.

Tafelgebed

vg: Wij danken U,
dat Gij een God van mensen zijt,
dat Gij U niet geschaamd hebt
onze God genoemd te worden,
dat Gij ons kent bij onze naam,
dat Gij de wereld draagt.

Want daarom hebt Gij ons geschapen
en daartoe ons geroepen in dit leven,
dat wij met U verbonden zouden zijn,
uw mensenvolk op deze aarde.

Gezegend zijt Gij,
de schepper van al wat bestaat,
Gezegend zijt Gij die ons de ruimte hebt gegeven en tijd van leven,
gezegend zijt Gij om het licht van onze ogen
en om de lucht die wij ademen.
U danken wij voor heel de schepping,
voor alle werken van uw handen,

voor alles wat Gij gedaan hebt in ons midden door Jezus Messias.
Daarom met alle levenden
en met allen die ons in geloof zijn voorgegaan,
huldigen wij uw naam,
en aanbidden U met de woorden:

Zingen: Psalm 75: 1

*de organist speelt de melodie en u
kunt thuis meezingen*

U alleen, U loven wij,
U loven wij, onze Heer,
want uw naam zo rijk van eer
is tot onze vreugd nabij.
Men vertelt in heel het land
al de wonderen van uw hand.

Vg: Wij danken U, heilige Vader, Heer onze God,
omwille van Jezus Messias
uw veelgeliefde zoon
die Gij geroepen en gezonden hebt
om ons te dienen en te verlichten,
om aan de armen uw koninkrijk te brengen,
om aan gevangenen verlossing te melden,
om voor ons allen en voorgoed
het evenbeeld te zijn en de gestalte
van uw mildheid en uw trouw.
Wij danken U voor deze onvergetelijke mens
die alles heeft volbracht wat menselijk is,
ons leven, onze dood –
en zich met hart en ziel gegeven heeft aan deze wereld.
Want in de nacht waarin hij werd overgeleverd,
heeft hij het brood in zijn handen genomen.
Hij heeft zijn ogen opgeslagen
naar U, God, zijn almachtige Vader,

hij heeft U dank gezegd, het brood gebroken
en het aan zijn vrienden uitgedeeld
met de woorden: Dit is mijn lichaam voor u,
doet dit tot mijn gedachtenis.
Daarom breek ik dit brood,
en deel het met wie naast mij is,
vriend of vreemde, mijn naaste,
daarom drink ik uit deze beker
samen met ieder die tot zijn gedachtenis drinken wil:
hij leve in ons, hij moge leven
in onze liefde – uit onze dood en verlorenheid
moge hij opstaan en tot ons spreken.
Hij doe zijn aangezicht over ons lichten
hij schenke ons zijn vrede.

Allen: ALS WIJ DAN ETEN VAN DIT BROOD
EN DRINKEN UIT DEZE BEKER,
VERKONDIGEN WIJ ZIJN DOOD TOTDAT HIJ KOMT.

Vg: Wij vragen U, zend over ons uw heilige Geest
en geef aan deze aarde, die ons dierbaar is,
een nieuw gezicht.

Laat er toch vrede zijn
overal waar mensen wonen,
de vrede die Gij ons hebt toegezegd,
die machtiger is dan alle geweld,
uw vrede als een band,
een nieuw verbond tussen ons allen,
de levenskracht van Jezus Messias,
hier in ons midden.

Dan zal uw naam geheiligd zijn,
Heer onze God, door hem en met hem en in hem
overal op aarde en in uw gemeente
dit uur en alle dagen tot in eeuwigheid. Amen.

We bidden samen het 'Onze Vader'

Groet van vrede

vg: wensen we elkaar, als kinderen van die hemelse Vader, de vrede van Christus toe.

Delen van brood en wijn

Dankgebed

OVERGANG NAAR GOEDE VRIJDAG

We leggen kleur en versiering af, de eenvoud blijft over.

Vg: Nadat ze de lofzang hadden gezongen, vertrokken ze naar de Olijfberg. Jezus ging met zijn leerlingen naar een plek die Getsemane heet en zei tegen hen: 'Blijven jullie hier zitten, ik ga daar verderop bidden.' Hij liep nog wat verder, ging voorover liggen en bad: 'Vader, als het mogelijk is, laat dan deze beker aan mij voorbijgaan. Maar: niet zoals ik het wil, maar zoals u het wilt'.

Zingen: Gezang 180 (liedboek '73) : 1 en 2

Getsemane, die nacht moest eenmaal komen.
De Heiland heeft bewust die weg genomen.
Hij laat zijn doel niet los, wijkt niet terzijde,
aanvaardt het lijden.

Hoe dichtbij is de hof, waar Gij gewaakt hebt;
verstaanbaar is de klacht, die Gij geslaakt hebt.
Nog leeft de haat, die U kwam overvallen:
zo zijn wij allen.

Vg: 'Toen keerde hij terug naar de drie leerlingen en vond hen in slaap. 'Ach, konden jullie nog geen uur met mij waken?' vroeg hij aan Petrus'.

Zingen: Gezang 180: 3 en 4

Wie heeft gewaakt van die het naaste stonden?

Hij heeft hen driemaal slapende gevonden.

hij ging terug en heeft alleen geleden,

eenzaam gebeden:

Laat Vader, deze beker Mij voorbijgaan;

waar zijn de engelen die Mij kunnen bijstaan?

Maar, zo Ik niet dit lijden mag ontvlieden,

uw wil geschiede.

Vg: En Jezus zei: 'zie het beslissende uur is gekomen. De Mensenzoon wordt uitgeleverd aan zondige mensen'.

Zingen: Gezang 180: 5, 6 en 7

Altijd zal Jezus weer in doodstrijd wezen,

tot aan het eind der wereld moet Hij vrezen,

zijn eigen jongeren in slaap te ontdekken.

Wat zou hen wekken?

In angst en tranen werd zijn strijd gestreden.

Toen kon Hij toebereid naar voren treden.

De duisternis kon, wat zij mocht verzinnen,

Hem niet verwinnen.

Hier staan wij, Heer, een afgeweken schare

wij die zo zorgeloos, zo ontrouw waren.

Verander ons en reinig onze harten,

o man van smarten!

Zegen, die we beantwoorden met een gesproken 'Amen'.

De lichten worden gedempt

en we verlaten de kerk in stilte.

De vogelverschrikker, 1934

De kruisiging, 1934

Goede Vrijdag

kleur: geen

De liturgie op Goede Vrijdag is ingetogen: het begint in stilte en de ambtsdragers verlaten de kerk ook in stilte, tijdens de dienst wordt de Paaskaars gedoofd. Vandaag gedenken we immers het lijden en sterven van Jezus, onze Heer.

DIENST VAN DE VOORBEREIDING

Het welkomstwoord ontbreekt

De dienstdoende ambtsdragers komen binnen

Groet

P. De HEER zij met u.

A. DE HEER ZAL U BEWAREN.

Gebed op Goede Vrijdag

DIENST VAN DE SCHRIFTEN

Eerste Schriftlezing:

Jesaja 43: 8-13 en 52: 13-15

Laat dit volk naar voren treden,
een blind volk, ook al heeft het ogen,
doof, ook al heeft het oren.

Alle volken zullen zich verzamelen,
alle naties komen bijeen.

Wie van hun goden heeft aangekondigd
wat eertijds nog te gebeuren stond?

Laten zij getuigen leveren om hun gelijk te
bewijzen,

Bewaar me

dingen gebeuren
mensen
zomaar

dat kan
zomaar niet
wat blijft er
van mij
wie blijft er
voor mij

gebeurt er
nog iets

zie je
die mens
in het gebeuren
hij draagt
hij bewaart
ziet
mij
blijvend

opdat ieder die hen hoort zal zeggen: 'Het is zo!
Mijn getuige zijn jullie – spreekt de HEER –,
mijn dienaar, die ik uitgekozen heb
opdat jullie mij zouden kennen en vertrouwen,
en zouden inzien dat ik het ben.
Vóór mij is er geen god gevormd,
en na mij zal er geen zijn.
Ik, ik ben de HEER!

Buiten mij is er niemand die redt.
Ik heb redding aangekondigd en redding gebracht,
jullie hoorden het van mij, niet van een vreemde.
Jullie zijn mijn getuige – spreekt de HEER –,
dat ik werkelijk God ben
en dat ik blijf wat ik ben.

Niemand kan zich aan mijn macht onttrekken.
Wat mijn hand doet, wie maakt het ongedaan?

(...) Ja, mijn dienaar zal slagen,
hij zal groots zijn, hoog verheven in aanzien.
Zoals hij velen deed huiveren
– zo gruwelijk, zo onmenselijk was zijn aanblik,
zijn uiterlijk had niets meer van een mens –,
zo zal hij veel volken opschrikken,
en koningen zullen sprakeloos staan.
En zij aan wie niets was verteld, zullen zien,
zij die niets hadden gehoord, zullen begrijpen.

Lied: Gezang 362: 1 en 3

Hij die gesproken heeft een woord dat gáát,
een tocht door de woestijn, een weg ten leven,
een spoor van licht dat als een handschrift staat
tegen de zwartste hemel aangeschreven:
Hij scheidt ons hier een nieuwe dageraad,
Hij roept ons aan: 'Ik zal jou niet begeven'.

Van U is deze wereld, deze tijd.
Gij hebt uw stem tot op vandaag doen klinken.
Uw naam is hartstocht voor gerechtigheid,
uw woord de bron waaruit wij willen drinken.
Gij die tot hiertoe onze toekomst zijt –
dat wij niet in vertwijfeling verzinken.

Tweede Schriftlezing: Johannes 18 en 19

Dit lijdensevangelie wordt met verschillende stemmen gelezen:

E = Evangelist, C = Christus, B = andere stemmen.

De gemeente doet thuis ook zelf in de lezing mee met A = Allen.

E: Nadat Jezus dit alles gezegd had, ging hij met zijn leerlingen naar de overkant van de Kidronbeek. Daar liep hij een olijfgaard in, met zijn leerlingen. Judas, zijn verrader, kende deze plek ook, want Jezus was er vaak met zijn leerlingen samengekomen. Judas ging ernaartoe, samen met een cohort soldaten en dienaren van de hogepriesters en de Farizeeën. Ze waren gewapend en droegen fakkels en lantaarns. Jezus wist precies wat er met hem zou gebeuren. Hij liep naar hen toe en vroeg:

C: 'Wie zoeken jullie?'

E: Ze antwoordden:

Allen: 'JEZUS UIT NAZARET.'

C 'Ik ben het,'

E: zei Jezus, terwijl Judas, zijn verrader, erbij stond. Toen hij zei: 'Ik ben het,' deinsden ze achteruit en vielen op de grond. Weer vroeg Jezus:

C: 'Wie zoeken jullie?'

E: en weer zeiden ze:

A: 'JEZUS UIT NAZARET.'

C: 'Ik heb jullie al gezegd: "Ik ben het"'. Als jullie mij zoeken, laat deze mensen dan gaan.'

E: Zo gingen de woorden in vervulling die hij gesproken had: 'Geen van hen die u mij gegeven hebt, heb ik verloren laten gaan.' Daarop trok Simon Petrus het zwaard dat hij bij zich had, haalde uit naar de slaaf van de hogepriester en sloeg hem zijn rechteroor af; Malchus heette die slaaf. Maar Jezus zei tegen Petrus:

C: 'Steek je zwaard in de schede. Zou ik de beker die de Vader mij gegeven heeft niet drinken?'

E: De soldaten met hun tribuun en de Joodse gerechtsdienaars grepen Jezus en boeiden hem.

Vioolmuziek: Largo uit Vioolfantasie 7, van G.P. Telemann

E: Ze brachten hem eerst naar Annas, de schoonvader van Kajafas. Kajafas was dat jaar hogepriester en hij was het die de Joden had voorgehouden: 'Het is goed dat één man sterft voor het hele volk.' Simon Petrus liep met een andere leerling achter Jezus aan. Deze andere leerling kende de hogepriester en ging met Jezus het paleis van de hogepriester in, maar Petrus bleef buiten bij de poort staan. Daarop kwam de andere leerling, de kennis van de hogepriester, weer naar buiten; hij sprak met de portierster en nam Petrus mee naar binnen. Het meisje sprak Petrus aan:

B: 'Ben jij soms ook een leerling van die man?'

E: 'Nee, ik niet,' zei hij. De slaven en de gerechtsdienaars stonden zich te warmen bij een vuur dat ze hadden aangelegd omdat het koud was; ook Petrus ging zich erbij staan warmen. De hogepriester ondervroeg Jezus over zijn leerlingen en over zijn leer. Jezus zei:

C: 'Ik heb in het openbaar tot de wereld gesproken. Ik heb steeds onderricht gegeven op plaatsen waar de Joden bij elkaar komen, in synagogen en in de tempel, en nooit heb ik iets in het geheim gezegd. Waarom ondervraagt u mij? Vraag het toch aan de mensen die mij gehoord hebben, zij weten wat ik gezegd heb.'

E: Toen Jezus dat zei gaf een van de dienaren die erbij stonden, hem een klap in het gezicht:

B: 'Is dat een manier om de hogepriester te antwoorden?'

E: Jezus zei:

C: 'Als ik iets verkeerd gezegd heb, zeg dan wat er verkeerd was, maar als het juist is wat ik heb gezegd, waarom slaat u me dan?'

E: Daarna stuurde Annas hem geboeid naar Kajafas, de hogepriester.

E: Simon Petrus stond zich intussen nog steeds te warmen.

A: 'BEN JIJ SOMS OOK EEN LEERLING VAN HEM?'

B: 'Nee, ik niet'

E: ontkende Petrus. Maar een van de slaven van de hogepriester, een familielid van de man van wie Petrus het oor had afgeslagen, zei:

B: 'Maar ik heb toch gezien dat je bij hem was in de olijfgaard?'

E: Weer ontkende Petrus, en meteen kraaide er een haan.

Lied: Gezang 944: 1 en 2

O Heer, verberg U niet voor mij,
wanneer ik mij verberg voor U.

Gij weet het, ik ben bang voor U,
ontwijk U en verlang naar U.

O ga niet aan mijn hart voorbij.

En wees niet toornig over mij,
wanneer ik U geen liefde bied.

Ik noem U, maar ik ken U niet,
ik buig mij, maar ik ben het niet

en mijn gebed is tegen mij.

E: Jezus werd van Kajafas naar het pretorium gebracht. Het was nog vroeg in de morgen. Zelf gingen ze niet naar binnen, om zich niet te verontreinigen voor het pesachmaal. Daarom kwam Pilatus naar buiten en vroeg:

B: "Waarvan beschuldigt u deze man?'

E: Ze antwoordden:

A: 'ALS HIJ GEEN MISDADIGER WAS, ZOULDEN WE HEM NIET AAN U UITGELEVERD HEBBEN.'

E: Pilatus zei:

B: 'Neem hem dan mee, en veroordeel hem volgens uw eigen wet.'

E: Maar de Joden wierpen tegen:

A: 'WIJ HEBBEN HET RECHT NIET OM IEMAND TER DOOD TE BRENGEN.'

E: Zo ging de uitspraak van Jezus in vervulling waarin hij aanduidde welke dood hij sterven zou.

Nu ging Pilatus het pretorium weer in. Hij liet Jezus bij zich komen en vroeg hem:

B: 'Bent u de koning van de Joden?'

E: Jezus antwoordde:

C: 'Vraagt u dit uit uzelf of hebben anderen dit over mij gezegd?'

B: 'Ik ben toch geen Jood. Uw volk en uw hogepriesters hebben u aan mij uitgeleverd – wat hebt u gedaan?'

E: Jezus antwoordde:

C: 'Mijn koningschap hoort niet bij deze wereld. Als mijn koningschap bij deze wereld hoorde, zouden mijn dienaren wel gevochten hebben om te voorkomen dat ik aan de Joden werd uitgeleverd. Maar mijn koninkrijk is niet van hier.'

E: Pilatus zei:

B: 'U bent dus koning?'

C: 'U zegt dat ik koning ben. Ik ben geboren en naar de wereld gekomen om van de waarheid te getuigen, en ieder die de waarheid is toegedaan, luistert naar wat ik zeg.'

E: Hierop zei Pilatus:

B: 'Maar wat is waarheid?'

E: Na deze woorden ging hij weer naar de Joden buiten.

B: 'Ik heb geen schuld in hem gevonden. Maar het is bij u gebruikelijk dat ik met Pesach iemand vrijlaat – wilt u dat ik de koning van de Joden vrijlaat?'

E: Toen begon iedereen te schreeuwen:

A: 'HEM NIET, MAAR BARABBAS!'

E: Barabbas was een misdadiger. Toen liet Pilatus Jezus geselen. De soldaten vlochten een kroon van doortakken, zetten die op zijn hoofd en deden hem een purperen mantel aan. Ze liepen naar hem toe en zeiden:

A: 'LEVE DE KONING VAN DE JODEN!'

E: en ze sloegen hem in het gezicht.

Lied: Gezang 558: 4, 5 en 7 (Fries)

Om jo libben en jo dea,
om de wyn en 't brutsen brea,
om de seine dy't it bea,
Kyrie eleison.

Heare om jo bloedich swit,
as in elk Jo iensum lit,
om de tsjelk fol bitter leed,
Kyrie eleison.

Om it wurd fol majesteit
dat Jo op 'e lippen leit,
mei jo rjochters yn 'e pleit,
Kyrie eleison.

E: Pilatus liep weer naar buiten en zei: 'Ik zal hem hier buiten aan u tonen om u duidelijk te maken dat ik geen enkel bewijs van zijn schuld heb gevonden.'

Daarop kwam Jezus naar buiten, met de doornenkroon op en de purperen mantel aan.

B: 'Hier is hij, de mens,'

E: zei Pilatus. Maar toen de hogepriesters en de gerechtsdienaars hem zagen begonnen ze te schreeuwen:

A: 'KRUISIG HEM, KRUISIG HEM!'

E: Toen zei Pilatus:

B: 'Neem hem dan maar mee en kruisig hem zelf, want ik zie niet waaraan hij schuldig is.'

E: De Joden zeiden:

A: 'WIJ HEBBEN EEN WET DIE ZEGT DAT HIJ MOET STERVEN, OMDAT HIJ ZICH DE ZOON VAN GOD HEEFT GENOEMD.'

E: Toen Pilatus dat hoorde werd hij erg bang. Hij ging het pretorium weer in en vroeg aan Jezus:

B: 'Waar komt u vandaan?'

E: Maar Jezus gaf geen antwoord.

B: 'Waarom zegt u niets tegen mij? Weet u dan niet dat ik de macht heb om u vrij te laten of u te kruisigen?'

E: Jezus antwoordde:

C: 'De enige macht die u over mij hebt, is u van boven gegeven. Daarom draagt degene die mij aan u uitgeleverd heeft de meeste schuld.'

E: Vanaf dat moment wilde Pilatus hem vrijlaten. Maar de Joden riepen: A: 'ALS U DIE MAN VRIJLAAT BENT U GEEN VRIEND VAN DE KEIZER, WANT IEDEREEN DIE ZICHZELF TOT KONING UITROEPT PLEEGT VERZET TEGEN DE KEIZER.'

E: Pilatus hoorde dat, liet Jezus naar buiten brengen en nam plaats op de rechterstoel op het zogeheten Mozaïekterras, in het Hebreeuws Gabbata. Het was rond het middaguur op de voorbereidingsdag van Pesach. Pilatus zei tegen de Joden:

B: 'Hier is hij, uw koning.'

E: Meteen schreeuwden ze:

A: 'WEG MET HEM, WEG MET HEM, AAN HET KRUIS MET HEM!'

E: Pilatus vroeg:

B: 'Moet ik uw koning kruisigen?'

E: Maar de hogepriesters antwoordden:

A: 'WIJ HEBBEN GEEN ANDERE KONING DAN DE KEIZER!'

E: Toen droeg Pilatus hem aan hen over om hem te laten kruisigen.

E: Zij voerden Jezus weg; hij droeg zelf het kruis naar de zogeheten Schedelplaats, in het Hebreeuws Golgota. Daar kruisigden ze hem, met twee anderen, aan weerskanten één, en Jezus in het midden. Pilatus had een inscriptie laten maken die op het kruis bevestigd werd. Er stond op 'Jezus uit Nazaret, koning van de Joden'. Het stond er in het Hebreeuws, het Latijn en het Grieks, en omdat de plek waar Jezus gekruisigd werd dicht bij de stad lag, werd deze

inscriptie door veel Joden gelezen. De hogepriesters van de Joden zeiden tegen Pilatus:

A: 'U MOET NIET "KONING VAN DE JODEN" SCHRIJVEN, MAAR "DEZE MAN HEEFT BEWEERD: IK BEN DE KONING VAN DE JODEN".'

B: 'Wat ik geschreven heb, dat heb ik geschreven.'

E. was het antwoord van Pilatus. Nadat ze Jezus gekruisigd hadden, verdeelden de soldaten zijn kleren in vieren, voor iedere soldaat een deel. Maar zijn onderkleed was in één stuk geweven, van boven tot beneden. Ze zeiden tegen elkaar:

A: 'LATEN WE HET NIET SCHEUREN, MAAR LATEN WE LOTEN WIE HET HEBBEN MAG.'

E: Zo ging in vervulling wat de Schrift zegt: 'Ze verdeelden mijn kleren onder elkaar en wierpen het lot om mijn gewaad.' Dat is wat de soldaten deden.

Violspel bij: 'O hoofd vol bloed en wonden'

*O hoofd vol bloed en wonden,
bedekt met smaad en hoon,
o hoofd zo wreed geschonden,
uw kroon een doornenkroon.
O Heer, ik ga verloren
om wat ik heb gedaan,
als Gij mij niet wilt horen.
Zie mij in liefde aan.*

E: Bij het kruis van Jezus stonden zijn moeder met haar zuster, Maria, de vrouw van Klopas, en Maria uit Magdala. Toen Jezus zijn moeder zag staan, en bij haar de leerling van wie hij veel hield, zei hij tegen zijn moeder:

C: 'Dat is uw zoon.'

E: en daarna tegen de leerling:

C: 'Dat is je moeder.'

E: Vanaf dat moment nam die leerling haar bij zich in huis.
Toen wist Jezus dat alles was volbracht, en om de Schrift geheel in vervulling te laten gaan zei hij:

C: 'Ik heb dorst.'

E: Er stond daar een vat zure wijn; ze staken er een majoraantak met een spons in en brachten die naar zijn mond. Nadat Jezus ervan gedronken had zei hij:

C: 'Het is volbracht.'

E: Hij boog zijn hoofd en gaf de geest.

Het licht van de Paaskaars wordt gedoofd.

We zijn stil

Na een moment van stilte zingen we: Gezang 590: 1 en 2 (Fries)

No sinkt it ljocht,
it is folbrocht
al wat de Heilân dwaan soe,
dy't ús yn syn leafde socht
en syn libben jaan woe.

Gjin hâld en wâld
joech Him de wrâld,
gjin plak om thús te hearren;
al syn ûnskuld waard Him straf
en syn libben stjerren.

E: Het was voorbereidingsdag, en de Joden wilden voorkomen dat de lichamen op sabbat, en nog wel een bijzondere sabbat, aan het kruis zouden blijven hangen. Daarom vroegen ze Pilatus of de benen van de gekruisigden gebroken mochten worden en of ze de lichamen mochten meenemen. Toen braken de soldaten de benen van de eerste die tegelijk met Jezus gekruisigd was, en ook die van de ander. Vervolgens kwamen ze bij Jezus, maar ze zagen dat hij al gestorven was. Daarom braken ze zijn benen niet. Maar een van de soldaten stak een lans in zijn zij en meteen vloeide er bloed en water uit. Hiervan getuigt iemand die het zelf heeft gezien, en zijn getuigenis is betrouwbaar. Hij weet dat hij de waarheid spreekt en

wil dat ook u gelooft. Zo ging de Schrift in vervulling: ‘Geen van zijn beenderen zal verbrijzeld worden.’ Een andere schrifttekst zegt: ‘Zij zullen hun blik richten op hem die ze hebben doorstoken.’

Na deze gebeurtenissen vroeg Josef uit Arimatea – die uit vrees voor de Joden in het geheim een leerling van Jezus was – aan Pilatus of hij het lichaam van Jezus mocht meenemen. Pilatus gaf toestemming en Josef nam het lichaam mee. Nikodemus, die destijds ’s nachts naar Jezus toe gegaan was, kwam ook; hij had een mengsel van mirre en aloë bij zich, wel honderd litera. Ze wikkelden Jezus’ lichaam met de balsem in linnen, zoals gebruikelijk is bij een Joodse begrafenis. Dicht bij de plaats waar Jezus gekruisigd was lag een olijfgaard, en daar was een nieuw graf, waarin nog nooit iemand begraven was. Omdat het voor de Joden voorbereidingsdag was en dat graf dichtbij was, legden ze Jezus daarin.

De voorbeden

DE KRUISMEDITATIE

Het beklag Gods

Terwijl wij nu zo het lijden van de Heer gedenken, willen wij ook luisteren naar ‘het beklag Gods’. Dit is een liturgische tekst, onder meer gebaseerd op gedeelten uit het boek Micha, waarin God vertelt van zijn trouw en zijn mensen vraagt wat hun antwoord daarop is. Wanneer wij horen hoe Gods vragen ons bestaan aan het licht brengen, kunnen wij niet anders dan vragen om zijn ontferming.

Telkens als klinkt: Waarom laat u dit toe? antwoorden we allen met:

HEILIGE GOD, HEILIG EN MACHTIG,
HEILIG EN BARMHARTIG,
ONTFERM U OVER ONS.

We luisteren naar muziek ‘mijn licht ontstoken in de nacht’

Het geheimenis van het kruis

Jezus' lijden is op een diepe wijze verbonden met waar wij aan lijden. U kunt, in gedachten, naar voren komen om, in de vorm van een steen, bij dit kruis neer te leggen waar u aan lijdt. Wat u, wat jij als een steen op het hart meedraagt.

Onder muziek ('Neem mij aan zoals ik ben') gedenken we wat we neerleggen bij het kruis. En ons verlangen om het daar achter te laten en niet weer mee te nemen.

Onze Vader: Samen bidden we hardop het Onze Vader.

Zegen:

vg: De vrede van God, die alle verstand te boven gaat, beware uw harten en zinnen in Christus Jezus.

Gem: Amen

*We verlaten in stilte de kerk
en proberen thuis nog iets van de stilte te bewaren.*

De stoker, 1945

STILLE ZATERDAG

kleur: geen en wit

De Paaswake geldt als de 'nacht aller nachten': de viering van het mysterie van de opwekking van Jezus Christus vindt in deze dienst plaats. Het begint in een duistere kerk. In het begin van de dienst wordt de paaskaars aangestoken en de kerk binnen gedragen: alleen het licht van Christus schijnt in de duisternis. Dit licht geven we elkaar door. Het feest van Christus' opstanding wordt voortgezet op Paasmorgen.

WAKEN IN HET DONKER

We zingen: Psalm 130: 3, 4

Ik heb mijn hoop gevestigd
op God de HEER die hoort.
Mijn hart, hoezeer onrustig,
wacht zijn verlossend woord.
Nog meer dan in de nachten
wachters het morgenlicht,
blijf ik, o Heer, verwachten
uw lichtend aangezicht.

Gij al Gods bondgenoten,
ziet naar zijn toekomst uit!
De HEER is vast besloten,
tot goedertierenheid!
Hoor aan de goede tijding;
Hij geeft in zijn geduld
aan Israël bevrijding
van onrecht en van schuld.

Gebed om ontferming

Bewaar me

Goed voorbeeld
doet iets
maar alleen
als iemand garant
staat
voor die droom
opstaat

als iemand
woord houdt
het geheim
van het leven
bewaart
dan kunnen we het
volgen

zo zwaar
zo licht
kan het worden
vannacht

De lof van het licht

Stilte – de lichten zijn nog zoveel mogelijk gedoofd.

Intocht – een diaken draagt de paaskaars de donkere kerk binnen, ook de kan met het doopwater wordt binnengebracht, we gaan staan en het licht wordt doorgegeven.

Diaken: Christus, het Licht der wereld!

ALLEN: HEER, WIJ DANKEN U.

Diaken: Christus, het Licht der wereld!

ALLEN: HEER, WIJ DANKEN U.

Diaken: Christus, het Licht der wereld!

ALLEN: LOF ZIJ U CHRISTUS!

Onder het lied ‘Licht, ontloken’, (Gezang 600), wordt het licht doorgegeven.

Licht, ontloken aan het donker,
Licht, gebroken uit de steen,
Licht, waarachtig levensteken,
werp uw waarheid om ons heen!

2.Licht, geschapen, uitgesproken,
Licht, dat straalt van Gods gelaat,
Licht, uit Licht, uit God geboren,
groet ons als de dageraad!

3. Licht, aan liefde aangestoken,
Licht, dat door het donker brandt,
Licht, jij ware vreugdebode,
zet de nacht in vuur en vlam!

4.Licht, verschenen uit de hoge,
Licht gedompeld in de dood,
Licht, onstuitbaar, niet te doven,
zegen ons met morgenrood.

5. Licht, straal hier in onze ogen,
Licht, breek uit in duizendvoud,
Licht, kom ons met stralen tooien,
ga ons voor van hand tot hand!

Als het licht verspreid is bidden we:

Vg: Laat dan het licht, Heer onze God,
dat U in ons midden hebt ontstoken,
laat dit licht, waaraan wij ons koesteren,
verbeeld door deze Paaskaars,
van nu af aan in ons nooit meer doven.
Bewaar ons leven in Uw licht. Amen.

Vg: Laten hemel en aarde zingen van Gods bevrijding en laten wij
ons daarbij voegen:

Zingen: Gezang 150a: 2, 3, 4

Geprezen zij God! Gij allen op aard,
aanbid Hem die u als kinderen aanvaardt.
Loof Hem die uw Heer is met juichende stem.
Beantwoord zijn liefde: leef altijd voor Hem!

Geprezen zij God! Laat alles wat leeft
nu zingen voor Hem die alles ons geeft.
Laat jubelen het orgel, laat harp en trompet
de glorie doen klinken van Hem die ons redt.

Geprezen zij God! Ons lied is gewijd
aan Hem die altijd ons helpt en geleidt.
Om zijn goede schepping, om hemels genot,
zijn gunst en vergeving: geprezen zij God!

*Het licht gaat aan, de wakekaarsen worden gedoofd en allen gaan
zitten.*

Wisseling van de kleuren

DE DIENST VAN HET WOORD

(Schriftlezingen waarin tot uitdrukking komt hoe God zijn mensen steeds weer oproept om Hem, die het licht tevoorschijn riep, te zoeken. Zijn Naam is onze bevrijding.)

Een kind vraagt: ‘Waarom is deze nacht zo anders dan alle andere nachten?’

Vg: Dit is de nacht waarin we gedenken dat God het licht dat leven doet tevoorschijn riep.

Lezing: Genesis 1: 1 – 5

In het begin schiep God de hemel en de aarde. De aarde was nog woest en doods, en duisternis lag over de oervloed, maar Gods Geest zweefde over het water.

God zei: ‘Er moet licht komen,’ en er was licht. God zag dat het licht goed was en hij scheidde het licht van de duisternis; het licht noemde hij dag, de duisternis noemde hij nacht. Het werd avond en het werd morgen. De eerste dag.

Zingen: Gezang 162: ‘In het begin’: 1, 2, 5 en 6

In het begin lag de aarde verloren,
in het begin in de duisternis;
God sprak zijn woord en het licht werd geboren,
't licht dat vandaag onze dag nog is.

In het begin zijn de wolken en luchten,
in het begin is de hemel ontstaan.
God sprak zijn woord en de wateren vluchtten:
zo bracht Hij scheiding en ruimte aan.

In het begin kwamen vogels gevlogen,
in het begin werd hun lied al gehoord.

Vissen in 't water, wat leeft op het droge:
God schiep de dieren, elk naar hun soort.

In het begin riep God mensen tot leven,
in het begin was het woord in hun mond.
Wat was het goed om op aarde te wonen,
wat was God blij dat de wereld bestond.

Een kind vraagt: 'Waarom is deze nacht zo anders dan alle andere nachten?'

Vg: Dit is de nacht waarin we gedenken dat God mensen roept om het leven te bewaren.

Lezing: Exodus 2: 23 - 25 en 3: 7 - 10

Jaren gingen voorbij, en de koning van Egypte stierf. Maar de Israëlieten gingen nog altijd onder dwangarbeid gebukt. Ze klaagden luid en hun hulpgeroep steeg op naar God. God hoorde hun jammerkreten en dacht aan het verbond dat hij met Abraham, Isaak en Jakob had gesloten. Hij zag hoe de Israëlieten leden en trok zich hun lot aan.

(...)

De HEER zei: 'Ik heb gezien hoe ellendig mijn volk er in Egypte aan toe is, ik heb hun jammerklachten over hun onderdrukkers gehoord, ik weet hoe ze lijden. Daarom ben ik afgedaald om hen uit de macht van de Egyptenaren te bevrijden, en om hen uit Egypte naar een mooi en uitgestrekt land te brengen, een land dat overvloedig is van melk en honing, het gebied van de Kanaänieten, de Hethieten, Amorieten, Perizzieten, Chiwwieten en Jebusieten. De jammerklacht van de Israëlieten is tot mij doorgedrongen en ik heb gezien hoe wreed de Egyptenaren hen onderdrukken. Daarom stuur ik jou nu naar de farao: jij moet mijn volk, de Israëlieten, uit Egypte wegleiden.'

Zingen: Gezang 168: 1 en 2

When Israel was in Egypt's land,
let my people go;
oppressed so hard they could not stand,
let my people go.
The Lord said:
Go down, Moses,
way down in Egypt's land;
tell old Pharaoh:
let my people go.

So Moses went to Egypt's land,
let my people go;
he made old pharao understand
let my people go
Yes, the Lord said:
Go down, Moses,
way down in Egypt's land;
tell old Pharaoh:
let my people go.

Toen Israël in Egypte was,
'laat mijn volk gaan',
zo onderdrukt, niet vol te houden,
'laat mijn volk gaan'.
De Heer zei:
Ga er heen, Mozes,
helemaal naar Egypte;
zeg die oude farao:
'laat mijn volk gaan!'

Dus Mozes ging naar Egypte,
'laat mijn volk gaan';
hij liet die oude farao inzien
'laat mijn volk gaan'.
Ja, de Heer zei:
Ga er heen, Mozes,
helemaal naar Egypte;
zeg die oude farao:
'laat mijn volk gaan!'

Een kind vraagt: 'Waarom is deze nacht zo anders dan alle andere nachten?'

Vg: Dit is de nacht waarin we horen wat voor God wijsheid is.

Lezing: Job 28: 12-15 en 23-28

Maar de wijsheid – waar moet je haar zoeken,
en het inzicht – waar is het te vinden?
Geen sterveling kent de weg erheen,
de wijsheid is niet in het land der levenden.

De oervloed zegt: 'Ze is niet bij mij,'
de diepste zee: 'Bij mij evenmin.'
De wijsheid is niet te koop voor enig goud,
noch kan ze in zilver worden afgewogen.

(...)

Maar God kent haar wegen
en hij weet waar ze verblijft.

Want hij ziet tot aan de randen van de aarde,
onder heel de hemel ontsnapt niets aan zijn blik.

Toen hij de kracht schiep van de winden
en de wateren omgrensde,
toen hij zijn wet oplegde aan de regen
en de wegen van de donderwolken baande,
zag hij de wijsheid en hij toetste haar,
hij peilde en doorgrondde haar.

En hij sprak tot de mens:

'Ontzag voor de Heer – dat is wijsheid;
het kwaad mijden – dat is inzicht.'

Zingen: Gezang 313: 1

Een rijke schat van wijsheid / schonk God ons in zijn woord.
Hebt moed, gij die op reis zijt, / want daarmee kunt gij voort.
Gods woord is ons een licht, / en elk die in vertrouwen
daarnaar zijn leven richt, / die zal erin aanschouwen
des Heren aangezicht.

Een kind vraagt: 'Waarom is deze nacht zo anders dan alle andere nachten?'

Vg: Dit is de nacht waarin God ons uitnodigt Hem te blijven zoeken,
want Hij maakt een nieuw begin.

Lezing: Jesaja 43: 15 - 19a

Ik ben de HEER, jullie Heilige,
de schepper van Israël, jullie koning.
Dit zegt de HEER,
die een weg baande door de zee
en een pad door machtige wateren,
die paarden en wagens liet uitrukken,
een heel leger van geweldenaars –
daar lagen ze, en ze stonden niet meer op,
ze zijn vergaan, als een kwijnende vlam gedoofd.
Blijf niet staan bij wat eertijds is gebeurd,
laat het verleden nu rusten.
Zie, ik ga iets nieuws verrichten,
nu ontkiemt het – heb je het nog niet gemerkt?

Zingen: Lied 809

①
Blijf niet sta - ren op wat vroe - ger was.

②
Sta niet stil in het ver - le - den.

③
Ik, zegt Hij, ga iets nieuws be - gin - nen het

④
is al be - gon - nen, merk je het niet?

Paasevangelie: Kolossenzen 2: 6, 7 en 12

Volg de weg van Christus Jezus, nu u hem als uw Heer aanvaard hebt. Blijf in hem geworteld en gegrondvest, houd vast aan het geloof dat u geleerd is en wees vervuld van dankbaarheid. [...]

Toen u gedoopt werd bent u immers met hem begraven, en met hem bent u ook tot leven gewekt, omdat u gelooft in de kracht van

God die hem uit de dood heeft opgewekt.

Weet u niet dat wij die gedoopt zijn in Christus Jezus, zijn gedoopt in zijn dood? We zijn door de doop in zijn dood met hem begraven om, zoals Christus door de macht van de Vader uit de dood is opgewekt, een nieuw leven te leiden. (Romeinen 6: 3 en 4)

Het doopwater wordt uitgeschonken in de vont door een diaken.

VAN BINNEN NAAR BUITEN

Gebeden, die we na stil gebed besluiten met een gezamenlijk gebeden 'Onze Vader'.

Inzameling van de gaven

Heenzending en zegen, beantwoord met een gesproken 'Amen'

Het licht wordt verdeeld om mee te nemen de wereld in.

Onder het zingen van Gezang 624: 1 en 3 gaan we op weg.

Christus, onze Heer, verrees, halleluja!

Heil'ge dag na angst en vrees, halleluja!

Die verhoogd werd aan het kruis, halleluja,

bracht ons in Gods vrijheid thuis, halleluja!

Maar zijn lijden en zijn strijd, halleluja,

heeft verzoening ons bereid, halleluja!

Nu is Hij der heemlen Heer, halleluja!

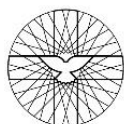
Eng'len juublen Hem ter eer, halleluja!

Morgenochtend zetten we de viering van het Paasfeest voort, in een dienst die om 9.30 uur begint.

'nu vangt het nieuwe leven aan...'

Turk's boatyard Cookham, 1931

**Protestantse
Kerk**